

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ

ПОЗНАВАЊЕ ДРУШТВА

РАЗРЕД	СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА	ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА
ШЕСТИ	2	72

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- ✓ Усвајање основних знања о карактеристикама Земље и развоју друштва на Земљи кроз период праисторије и старог вијека.
- ✓ Развијање оријентације у простору и у времену и способности опажања на терену.
- ✓ Уочавање значаја заштите свих географских сфера и културно-историјског наслеђа.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Упознавање и разликовање основних појмова из Познавања друштва.
- Усвајање основних знања о Вациони и вационским појавама, Сунчевом систему и Земљи као небеском тијелу.
- Стицање вјештина неопходних за оријентацију у простору и времену и примјену инструмената за оријентацију.
- Стицање основних знања о тлу, ваздуху и води и њиховој вези са биљним и животињским свијетом на Земљи.
- Развијање одговорности у погледу заштите животне средине.
- Препознавање основних појмова везаних за кретање становништва и разликовање привредних дјелатности.
- Разликовање основних обиљежја праисторије и уочавање њеног материјалног наслеђа.
- Стицање знања о животу и раду људи у Старом Истоку и препознавање културног наслеђа Старог Истока у савременом свијету.
- Стицање знања о животу и раду људи у Старој Грчкој и препознавање културног наслеђа Старе Грчке у савременом свијету.
- Упознавање са грчком религијом и митологијом.
- Стицање основних знања о Хеленизму као историјском периоду и препознавање културног наслеђа хеленистичке културе у савременом свијету.
- Стицање знања о животу и раду људи у Старом Риму и препознавање културног наслеђа Старог Рима у савременом свијету.
- Упознавање са римском религијом и митологијом и настанком хришћанства.
- Упознавање са античким добом на Балканском полуострву и развијање свијести о значају остатака античке културе на Балканском полуострву.
- Увјежбавање способности посматрања, уочавања и разликовања кроз коришћење карата, атласа и глобуса.
- Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање различитих временских периода.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
1.	Васиона и Земља	6
2.	Оријентација у простору и времену	6
3.	Земља и њене сфере	14

4.	Друштвено-географска обиљежја Земље	10
5.	Праисторија	5
6.	Стари Исток	7
7.	Стара Грчка	6
8.	Хеленизам	4
9.	Стари Рим	10
10.	Простор Балканског полуострва у античко доба	4

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: Васиона и Земља (6 часова)

Посебни циљеви:

Усвајање основних знања о Васиони и васионским појавама, Сунчевом систему и Земљи као небеском тијелу.

Увјежбавање способности посматрања, уочавања и разликовања кроз коришћење карте, атласа и глобуса.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зна основну дефиницију васионе; - именује васионска тијела; - наводи основне карактеристике Сунчевог система; - описује Сунце; - објашњава значај Сунца за живот на Земљи; - разликује појмове Земљина ротација и Земљина револуција; - наводи основне карактеристике и описује Мјесец; - наводи основне карактеристике Земље (облик и однос копна и воде на Земљи); - показује различите површине Земље на географској карти и глобусу. 	<ul style="list-style-type: none"> • Васиона и васионска тијела • Сунчев систем и његова тијела. • Појам ротације и револуције и њихове посљедице • Мјесец и његове карактеристике • Планета Земља и њене основне карактеристике • Практична вјежба- употреба географске карте и глобуса

Наставна тема 2: Оријентација у простору и времену (6 часова)

Посебни циљ:

Стицање вјештина неопходних за оријентацију у простору и времену и употребу инструмента за оријентацију.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показује и именује стране свијета; - показује и именује инструменте за оријентацију у простору и времену; - наводи објекте и појаве у природи помоћу којих се може оријентисати у простору и у времену; 	<ul style="list-style-type: none"> • Главне (основне) стране свијета • Основне временске јединице и употреба календара • Практична вјежба- употреба календара • Инструменти за оријентацију у простору и времену • Оријентација помоћу објеката и појава у

- практично користи календар.	природи
Наставна тема 3: Земља и њене сфере (14 часова)	
Посебни циљеви: Стицање основних знања о тлу, ваздуху и води и њиховој вези са биљним и животињским свијетом на Земљи. Развијање одговорности у погледу заштите животне средине. Увјежбавање способности посматрања, уочавања и разликовања кроз коришћење карте, атласа и глобуса.	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик: <ul style="list-style-type: none"> - описује унутрашњу грађу Земље; - зна основну дефиницију рељефа; - именује различите облике рељефа; - покаже различите облике рељефа на карти; - покаже и именује картографске знаке на карти; - наведе основне карактеристике вулкана; - наведе основне карактеристике и посљедице земљотреса; - именује и покаже на слици омотаче Земље; - објашњава значај ваздушног омотача за живот на Земљи; - објашњава значај воденог омотача за живот на Земљи; - наводи основне елементе кружења воде у природи; - наводи примјере негативног утицаја човјека на ваздух и воду; - зна основну дефиницију биосфере; - наводи примјере негативног утицаја човјека на биљне и животињске врсте; - наводи и демонстрира на који начин може учествовати у очувању животне средине. 	<ul style="list-style-type: none"> • Слојевитост грађе Земље • Релјеф и облици рељефа • Картографски знаци • Основне карактеристике вулкана • Карактеристике земљотреса и њихове посљедице • Географски омотачи Земље (атмосфера, хидросфера, биосфера) и њихов значај за човјека • Утицај човјека на загађење воде и ваздуха • Утицај човјека на распоред биљног и животињског свијета на Земљи • Практична вјежба - очување животне средине
Наставна тема 4: Друштвено-географска обиљежја Земље (10 часова)	
Посебни циљ: Препознавање основних појмова везаних за кретање становништва и разликовање привредних дјелатности.	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
Ученик:	<ul style="list-style-type: none"> • Екумена и анекумена

<ul style="list-style-type: none"> - разликује појмове екумену и анекумену; - именује и разликује насеља; - наводи основне карактеристике сеоских и градских насеља (изглед, разлика у броју становника...); - објасни шта је привреда и наброји гране привреде. 	<ul style="list-style-type: none"> • Појам и подјела насеља • Основне карактеристике насеља • Привреда и основне привредне дјелатности
--	---

Наставна тема 5: Праисторија (5 часова)

Посебни циљеви:

Разликовање основних обиљежја праисторије и уочавање њеног материјалног наслеђа.

Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање различитих временских периода.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наводи најосновније карактеристике праисторије као временског периода; - описује начин живота људи у праисторији; - наводи најосновнија обиљежја старијег, средњег и млађег каменог доба; - именује проналаске у праисторији; - наводи најзначајнија праисторијска налазишта на простору Балканског полуострва. 	<ul style="list-style-type: none"> • Праисторија и начин живота људи у том времену • Основна обиљежја каменог доба • Археолошка налазишта на простору Балканског полуострва

Наставна тема 6: Стари Исток (7 часова)

Посебни циљеви:

Стицање знања о животу и раду људи у Старом Истоку и препознавање културног наслеђа Старог Истока у савременом свијету.

Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање различитих временских периода.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показује на карти простор на ком је настао Стари Исток; - наводи значај воде као предуслова за настанак првих држава; - описује начин живота људи у времену Старог Истока; - разликује изглед првих писма у односу на данашња и именује тадашњи материјал за писање; - набраја културно наслеђе народа Старог Истока. 	<ul style="list-style-type: none"> • Прве државе и друштво Старог Истока • Културно наслеђе народа Старог Истока • Практична вјежба- употреба географске карте

Наставна тема 7: Стара Грчка (6 часова)

Посебни циљеви:

Стицање знања о животу и раду људи у Старој Грчкој и препознавање културног наслеђа

Старе Грчке у савременом свијету.**Упознавање са грчком религијом и митологијом.****Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање различитих временских периода.**

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показује на карти простор на ком је настала Стара Грчка; - описује начин живота у Атини и Спарти; - наводи културно наслеђе Старе Грчке (именује најзначајније представнике грчке књижевности, умјетности и науке, наведе неке митолошке личности, разликује античке олимпијске игре од савремених...). 	<ul style="list-style-type: none"> • Начин живота у Старој Грчкој • Атина и Спарта • Културно наслеђе народа Старе Грчке • Практична вјежба- употреба географске карте

Наставна тема 8 : Хеленизам (4 часова)**Посебни циљ:****Стицање основних знања о Хеленизму као историјском периоду и препознавање културног наслеђа хеленистичке културе у савременом свијету.****Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање различитих временских периода.**

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показује на карти простор на ком је настала македонска држава; - описује улогу и значај Александра Великог; - набраја културно наслеђе хеленизма. 	<ul style="list-style-type: none"> • Улога и значај Александра Великог (Македонског) у стварању моћног царства • Хеленистичка културно наслеђе • Практична вјежба- употреба географске карте

Наставна тема 9: Стари Рим (10)**Посебни циљеви:****Стицање знања о животу и раду људи у Старом Риму и препознавање културног наслеђа Старог Рима у савременом свијету.****Упознавање са римском религијом и митологијом и настанком хришћанства.****Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање различитих временских периода.**

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показује на карти простор на ком је настала римска држава; - препричава легенду о Ремулу и Рему; - описује начин живота у Старом Риму; - именује различите институције у Старом Риму (суд, сенат...); - препознаје основна обиљежја римске културе; - наводи круцијалне моменте за настанак хришћанства и основне симболе хришћанства. 	<ul style="list-style-type: none"> • Легенда о настанку Рима • Живот у Старом Риму • Институције у Старом Риму • Културно наслеђе Рима • Римска религија, појава и развој хришћанства. • Практична вјежба- употреба географске карте

Наставна тема 10 : Простор Балканског полуострва у античко доба (4 часа)

Посебни циљеви:

Упознавање са античким добом на Балканском полуострву и развијање свијести о значају остатака античке културе на Балканском полуострву.

Увјежбавање способности разликовања кроз посматрање различитих временских периода.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

Ученик:

- набраја народе које су Римљани затекли на Балканском полуострву;
- набраја важније римске провинције и градове на Балканском полуострву, а посебно на територији Републике Српске.

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

- Римске провинције на простору Балканског полуострва
- Народи и култура на Балканском полуострву у античко доба

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

Наставни програм Познавање друштва у шестом разреду у корелацији је са одређеним темама (исходима и садржајима) наставних предмета: Познавање природе, Српски језик, Математика, Вјеронаука, Ликовна култура.

НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА

У наставном програму предмета Познавање друштва за 6. разред обухваћени су садржаји из наставних програма предмета Географија и Историја. Иако се садржаји програма у великој мјери међусобно прате, различитост програма очигледна је кроз исходе учења који су дефинисани у односу на специфичне карактеристике ученика са лаким оштећењем интелектуалног функционисања. Кроз овај предмет ученици треба да усвајају основна знања о карактеристикама Земље и развоју друштва на различитим просторима и у различитим временским периодима на Земљи. Наставници морају узети у обзир и услове у којима се настава изводи и колико год је то могуће учioniчки простор прилагодити потребама ученика. То се може остварити коришћењем савремених наставних средстава (визуелних, аудиовизуелних, мултимедијалних) како би ученику приближили садржаје и учинили што јаснијим за разумијевање. Наставне садржаје реализовати примјеном адекватних наставних метода и поступака у складу са специфичним карактеристикама ученика са лаким оштећењем интелектуалног функционисања. Приликом реализације програма користити што више очигледних средстава и помагала уз поштовање принципа очигледности и принципа систематичности и поступности (од ближег ка даљем, од једноставног ка сложеном, од лакшег ка тежем, од познатог ка непознатом). У што већој мјери потребно је повезивати садржаје са свакодневним животом што ће довести до успјешније социјализације и трајности знања ученика.

Приликом реализације наставног програма у условима посебне наставе у складу са могућностима школе потребно је обезбиједити географске и историјске карте. Ленте времена могу се направити на часовима као једна од форми систематизације знања. Фотографије значајних историјских личности, хронологије догађаја, слике материјалних остатака из античког периода, фотографије и приказе Земље такође је пожељно користити на овим часовима.

Приликом реализације наставног програма у условима редовне наставе (инклузија) важно је истаћи да се наставне теме различитих научних области не реализују сукцесивно (прво теме које припадају географији, а затим теме из историје), него наставници (географије и историје) приликом израде глобалног плана рада врше усклађивање са динамиком рада ученика типичног развоја. Без обзира што се поједине наставне теме изучавају у већем или мањем фонду часова у односу на редовни програм из наставних предмета Географија и Историја, приликом планирања потребно је водити рачуна да се садржаји у највећој могућој мјери подударају, јер се на тај начин ученици са лаким оштећењем интелектуалног функционисања боље интегришу и више укључују у рад са осталим ученицима, а са друге стране то олакшава процес припремања наставника за час и саму

реализацију. У редовној настави ће се дешавати да ученик са лаким оштећењем интелектуалног функционисања присуствује седмично на оба часа географије и историје. У том случају часове који су преко датог програма потребно је искористити за понављање и утврђивање градива, што доприноси ефикаснијем усвајању знања.

Оцјењивање ученика треба да се базира на исходима учења. У односу на способности ученика могу да се користе различите технике оцјењивања: усмена провјера знања, писмена провјера знања, практична демонстрација наученог, портфолио и друго.